

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

та/або військовослужбовців, надання інформації про місцезнаходження оборонних позицій, напрямів пересування військової техніки тощо, що у свою чергу призводило до втрат з боку українських захисників та цивільного населення. Беручи до уваги вищезазначене, не виникає жодних сумнівів щодо доцільності та необхідності проведення діагностики соціальних мереж, месенджерів та інших засобів, що надають можливість обміну інформацією, задля попередження подальшого розповсюдження відомостей такого роду та визначення осіб, що здійснюють таку злочинну діяльність.

Підсумовуючи хочемо зазначити, що профайлінг як метод, який використовується під час досудового розслідування протиправної діяльності, є доволі перспективним та потребує інтеграції до вітчизняної слідчої практики.

Ключові слова: досудове розслідування, злочини, профайлінг, економічний (фінансовий) профайлінг, інформаційний профайлінг.

Key words: pre-trial investigation, crimes, profiling, economic (financial) profiling, information profiling.

НАУМОВИЧ ІГОР СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

СТАУРСЬКА ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ОСОБЛИВО НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Одними із найнебезпечніших злочинів у суспільстві є злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних речовин. Небезпека полягає у тому, що вживання наркотичних засобів викликає незворотні зміни в організмі людини, знищує її психічну та нервову систему, негативно змінює систему цінностей, що призводить до перетину межі моральних та кримінальних заборон. Масштаби і темпи нелегального обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і їх аналогів постійно зростають, тому виявлення і швидке розкриття кримінальних правопорушень даного виду є одним із найважливіших завдань органів досудового слідства.

Загалом криміналістична характеристика вищевказаного виду кримінального правопорушення буде неповною без характеристики осіб, які їх вчиняють. Відомості про таких осіб, допомагають правоохоронним органам обрати ефективні слідчі, оперативні дії, виявити

причини та умови вчинення злочинів. Характеристика особи злочинця має відображення у всіх розділах криміналістики, а саме: в теорії криміналістики, у криміналістичній техніці, у криміналістичній тактиці та методиці розслідування злочинів.

М. В. Салтевський вказує, що особа злочинця як елемент криміналістичної характеристики зазначається всіма вченими-криміналістами. Однак які ознаки і властивості слід описувати – це питання залишається відкритим. Тому іноді особу злочинця характеризують у кримінально-правовому, а частіше за все – у кримінологічному аспекті, що найбільш розроблений у науці. Криміналістична характеристика особи злочинця має розглядати людину як соціально-біологічну систему, властивості й ознаки якої відображаються в матеріальному середовищі і використовуються для розслідування злочинів [1, с. 37].

Слід зазначити, що криміналістику та її методику цікавлять дані про особу, яка вчинила злочин, тобто суб'єкта злочину, та зв'язки між даним індивідом та вчиненим кримінальним правопорушенням.

Особистість злочинця, який вчиняє злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, є досить складним предметом дослідження, який потребує комплексного вивчення, узагальнення та аналізу. Дані судово-слідчої практики можна використати для встановлення ознак особи злочинця, що впливають на обставини злочину.

Як вказує В. В. Тіщенко, дані про суб'єкта (суб'єктів) злочину містять у собі різні відомості, що характеризують типову особистість злочинця, який вчиняє злочин певної спрямованості, і сприяють побудові версій щодо нього, його пошуку та встановленню. Криміналістично значущі властивості особистості злочинця можна поділити на три групи:

- 1) біологічні, що включають статеві, вікові, фізичні ознаки;
- 2) психічні, що свідчать про інтелект, емоційну й волюву сферу індивіда;
- 3) соціальні, що характеризують його суспільний статус, професійну належність, родинний стан, місце проживання, рід занять, взаємини з іншими людьми тощо [2, с. 62].

Аналіз слідчої та судової практики свідчить, що переважну кількість кримінальних правопорушень, пов'язаних з обігом наркотичних речовин вчиняють чоловіки, рідше жінки. Часто це особи зрілого віку від 29 років до 35, менше особи віком від 16 років, загалом не зайняті суспільно-корисною працею, тобто безробітні, мають середню або ж середньо-спеціальну освіту. Неодноразові випадки, коли такі особи самі вживають наркотичні засоби, алкоголь, були раніше засуджені за вчинення кримінальних правопорушень даної категорії.

Відповідно до преамбули Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, доходи, одержувані від злочинної діяльності є головним мотивом, який спонукає осіб до зайняття незаконним обігом; останній забезпечує великі прибутки і фінансові кошти, що дає змогу транснаціональним злочинним організаціям проникати в урядові механізми, законну торговельну і фінансову діяльність і суспільство на всіх його рівнях, розкладати і підривати їх [3].

Дослідження вироків суду, свідчить, що більшість злочинців, які притягнуті до кримінальної відповідальності, не отримували великого доходу від продажу наркотичних речовин, а кошти, що були отримані ними використовувалися для задоволення власних суспільних чи побутових потреб, а також з метою придбання наркотиків для власного споживання.

Значна частина кримінальних правопорушень даного виду вчиняється одноособово й виникає стихійно. На практиці трапляються випадки, коли злочини вчиняються групами осіб, які організовані, раніше спільно вживали наркотичні засоби або проводили разом час, мають родинні або шлюбні зв'язки.

Злочини у сфері обігу наркотичних засобів відрізняються від інших кримінальних правопорушень своєю багатоетапністю, тривалим характером, наявністю посередників, які здійснюють переміщення наркотичних засобів, виробників, розповсюджувачів. Дії більшості з цих осіб мають самостійний склад злочину, наприклад посів або вирощування снотворного маку чи конопель.

Отже, знання та врахування ознак особи злочинця може надати велику допомогу про розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних речовин. Характеристика особи злочинця для даних видів злочинів є першочерговою та такою, що потребує постійного дослідження, оскільки суспільство динамічно розвивається і змінюються суспільні цінності, що призводить до зміни характеру особистості загалом.

Сама ж особа злочинця, яка вчиняє кримінальні правопорушення у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів є досить складним явищем, яке містить багато аспектів. Досліджуючи судово-слідчу практику, виділено два типових мотиви вчинення злочинів даної категорії: прагнення до збагачення та забезпечення себе наркотиками для споживання. Індивід, який вчиняє такі кримінальні правопорушення, є сукупністю соціально-типових якостей, він обирає способи, місце, час та обстановку вчинення злочину, що є важливим для протидії незаконним діям.

Список використаних джерел:

1. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному вигляді) : підруч. / М. В. Салтевський. – К. : Кондор, 2005. С. 420.
2. Тищенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : [монографія] / В. В. Тищенко. – О. : Фенікс, 2007. 260 с.
3. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 16.03.1989 р. [Електронний ресурс] / ратифіковано Постановою ВРУ від 25.04.1191 р. № 1000-XII // Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096.

Ключові слова: криміналістична характеристика, злочини пов'язані з незаконним обігом наркотичних речовин, особа злочинця, властивості злочинця.

Key words: forensic characterization, crimes related to drug trafficking, identity of the offender, characteristics of the offender.

Мурашко Анастасія Сергіївна

Перспективні напрями використання профайлінгу в Україні 472

**Наумович Ігор Сергійович,
Стаурська Олександра Миколаївна**

Характеристика особи злочинця у кримінальних
провадженнях, пов'язаних з незаконним обігом
особливо небезпечних наркотичних засобів 474

Падалка Лілія Олегівна

Використання методології розвідувальної аналітики
для забезпечення окремих тактичних операцій
під час розслідування злочинів у сфері оподаткування 477

Пастух Аліна Володимирівна

Обставини, що підлягають встановленню під час досудового
розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням
правил екологічної безпеки 480

Цибульський Дмитро Васильович

Щодо питання особливостей взаємодії правоохоронних органів
з громадськими організаціями 481

Чернов Олександр Віталійович

Криміналістичні та логіко-психологічні принципи
пізнавально-розумової роботи слідчого на початковому етапі
розслідування умисних вбивств працівників правоохоронних
органів при виконанні ними службових обов'язків 484

Якимович Роман Іванович

Окремі обставини, що підлягають встановленню
під час розслідування злочинної діяльності суб'єктів
підвищеного злочинного впливу 489

Алексєєва Ліна Леонідівна

Постзлочинна поведінка як об'єкт криміналістичного дослідження . . . 491

**СЕКЦІЯ 23
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО
ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА**

Харитонов Євген Олегович

Відкрите суспільство і приватне право як європейські
орієнтири розвитку 494

Давидова Ірина Віталіївна

Договори на розробку веб-сайтів: деякі питання
правового регулювання 498

Сафончик Оксана Іванівна

Окремі питання захисту нерухомого майна та інших
майнових прав фізичних осіб в умовах воєнного стану 501